

SMALL BUSINESS

ESSENTIAL TAX GUIDE

Follow us on

NYENDEDZI YA SARS YA NDEME YA MABINDU MAṬUKU

Nyendedzi iyi i vha ṅetshedza mafhungo a ndeme nga Mabindu Maṭuku (SMMEs) na vhuḡifhinduleli hao kha muthelo kha u ḡiṅwalisela muthelo, u humisa u na u badela Tshumelo ya Muthelo ya Afrika Tshipembe (SARS). Hezwi zwi katela mafhungo kha tshaka dzo fhambanaho dza, muthelo dzine vha tea u thela zwi tshi itwa nga tshikalo na vuvha ha bindu ḡavho.

Nga mulandu wa vhuḡifhinduleli vhunzhi ha mulayo na muthelo zwine zwa ḡi sendeka na tshaka dza mabindu dzo fhambanaho, musi vha saathu u thoma bindu ḡavho kha vha thome nga u nanga lushaka lwa bindu ḡine vha khou ṭoḡa u thoma.

Vhuḡifhinduleli ha muṅe wa bindu

Tsha u fhedzisela, vhaṅe vha mabindu vha na vhuḡifhinduleli ha u ḡadza na u badela SARS zwone nahone nga tshifhinga. Hezwi a zwi na ndavha uri vha na Muḡivhi wa zwa muthelo kana muṅwe muthu ane a khou tshimbidza mafhungo avho a zwa muthelo.

Mbadelo dza muthelo

Mbadelo dza muthelo dzi nga itwa nga u shumisa eFiling kana u rumela twii kha bannga. Mbadelo dzi tea u itwa nga tshifhinga u tinya nzwalelo na ndaṭiso. SARS a i tsha ḡo ṭanganedza mbadelo nga tsheke u nga murahu ha ṅwedzi wa Nyendavhusiku 2020.

U vhea rekhodo

U vhea rekhodo zwavhuḡi zwi vha thusa u ṭalutshedza mulevho (ṅḡivhadzo ya tshiofisi) kha fomo ya mbuelo dza muthelo wavho arali SARS i na mbudziso nga mulevho u re kha mbuelo yavho. Kha vha vhlunge mabambiri a no fana na zwilipi zwa thengiso, tsumbathengo, dzirasithi, zwilipi zwa u diphositha tshelede banngani na maṅwe mabambiri ane a ḡo vha thusa u langa uri mafhungo avho a muthelo a vhe khwine na u vhona uri vha dzule vha tshi khou tevhedzela.

Tshaka dza bindu na vhuḍifhinduleli ha muthelo

Tshaka dza bindu	Mbuletshedzo (Vhu vha ha bindu)	Vhuḍifhinduleli ha muthelo
Bindu la Muimawoga	Li shuma kha fhethu huṭuku nahone li tshimbidzwa nga vhathu vho tou qi tholaho. Zwi katela mabindu a fomaḵa. A hu na zwine zwa ṭoḵea u ṅwalisa khamphani na Khomishini ya Khamphani na zwa Vhusiki (CIPC).	Kha vha qi ṅwalisela Muthelo wa Mbuelo nga Muthu nga muthu (PIT) nahone vha ite mulevho wavho wa mbuelo dza bindu la vho kha Fomo dza Mbuelo dza Muthelo nga Muthu nga muthu (ITR12). Hune vha tea u badela SARS, vha tea u zwi ita hu sa athu u swika ḍuvha la u fhedzisela lo sumbedziwaho kha Nḍivhadzo ya Ngaganyo (ITA34) yavho.
Binduṭhanganelwa	Vhathu vhavhili kana vhararu vhane vha vha na dzangalelo li no fana vhane vha ṭanganela u tshimbidza bindu. A hu na zwine zwa ṭoḵea u ṅwalisa khamphani na (CIPC). Mufaramukovhe muṅwe na muṅwe u ḍo badeliswa muthelo u ya nga mukovhe wavho kha bindu.	Kha vha qi ṅwalisele Muthelo wa Mbuelo nga Muthu nga muthu (PIT) nahone vha ite mulevho kha Fomo ya Mbuelo dza Muthelo nga Muthu nga muthu (ITR12). Hune vha tea u badela SARS, vha tea u zwi ita hu sa athu u swika ḍuvha la u fhedzisela lo sumbedziwaho kha Nḍivhadzo ya Ngaganyo (ITA34) yavho.
Khamphani ya Phuraivethe/ Tshitshavha kana Nyandano	Bindu la fomaḵa line la fanela u qi ṅwalisa na CIPC nahone li vhe na nomboro ya u qi ṅwalisa. Khamphani i vha i sa dzihwi i tshithu tshithihi na muṅwe wayo nahone muṅwe wayo u tea u humisa Fomo ya Mbuelo dza Muthelo nga Muthu nga muthu (ITR12).	<ul style="list-style-type: none"> » I mbo qi ḍiṅwalisa Muthelo wa Mbuelo dza Bindu (CIT) lwa othomethiki (na zwenezwo), musi hu tshi i ṅwaliswa bindu na CIPC na u ita mulevho wa CIT ṅwaha muṅwe na muṅwe kha ITR14 » U ḍiṅwalisela VAT- arali vha tshi swikelela ṭoḵea » U ḍiṅwalisela PAYE- arali vha tshi swikelela ṭoḵea na Mithelo Yo Khetheaho Ya Mabindu Maṭuku: Muthelo wa mbuelogutḵe, SBC kana ETI » U badela mithelo
Bindunyanḍanywa	Bindunyanḍanywa li thomiwa musi tshigwada tsha vhathu tshi re na madzangalelo a no fana vha tshi farisana u swikelela tshipikwa tsha ikonomi, matshilisano kana mvelele, u fana na tshiṭokofelala, zwavhulimi na zwiṅwe vho. Bindunyanḍanywa li fanela u qi ṅwalisa na CIPC	Kha vha sedze Khamphani ya Phuraivethe/ Tshitshavha kana Nyandano

Vha diñwalisa lini u itela muthelo?

Musi vho ñwalisa lwa tshiofisi khamphani yavho na Khomishini ya Khamphani na Zwa vhusiki (CIPC) ye kale ya vha tshi vhidzwa CIPRO kha www.cipc.org.za, SARS i ðo ita nomboro ndaedzi yavho ya Muthelo wa Mbuelo wa Khamphani (CIT) lwa othomethiki. Vha imeleli vha khamphani vha tea u ði ñwalisa kha eFiling u itela u khwinisa zwidodombedzwa na u badela SARS nga ñdila yo

leluwaho

Muthu o no Ði shuma/ Bindu ða Muimawoga kana vhatu vha re kha Binduþhanganelwa vha tea u ði ñwalisela Muthelo wa Mbuelo nga Muthu nga Muthu (PIT) twii na SARS nga kha SARS eFiling.

Vhuðifhinduleli havho ha muthelo

Vha nga vha vha tshi tou ði shuma kana vha ramabindu vha tea u ði ñwalisa na SARS, u humisa fomo dza muthelo na u badela mutheo wo teaho nga tshiffinga.

Ñdila yo leluwaho ya u amba na SARS

Vhunzhi ha vhuþumani havho na SARS vhu ðo itea nga kha inthanethe nga kha SARS eFiling. Arali vha tshi khou bindudza vho tou ði imisa nahone vha vha vha si na nomboro ndaedzi ya muthelo wa mbuelo, vha tea u ði ñwalisa u thoma sa mutheli kha eFiling na u ita phurofaiþi (mbonwasia) nahone vha ðo itelwa nomboro ndaedzi.

U ði ñwalisela eFiling

- » Kha vha dalele lubuvhisia lwa SARS kha www.sars.gov.za vha dovhe vha puþedze eFiling hu tevhela REGISTER NOW; kana
- » Arali vha khou bindudza sa Bindu ða Muimawoga kana Binduþhanganelwa- kha vha Dawuniþoude SARS MobiApp u bva kha Google Play Store (Android) kana App Store (tshishumiswa tsha Apple) vha puþedze 'REGISTER' .

Vha nga dovha vha lavhelesa vidio ya "How to register for eFiling" kha tshiþitshi tsha TV tsha SARS kha You Tube.

Musi zwidodombedzwa zwavho zwoþhe zwo no khwiniswa, nga maanþa zwa bannga, zwa vhuþumani na zwa vhaimeleli vha khamphani vha nga kona u ði ñwalisela miñwe mithelo sa VAT, PAYE, na zwiñwe kha eFiling, vha so ngo dalela davhi ða SARS.

Mithelo yo khetheaho ine ya tea u thelwa nga mabindu maṭuku

Hu na zwiṭuṭuwedzi zwi re na tshivhalo zwi re hone kha mabindu maṭuku ane a swikelela ṭhoḏea sa Muthelo wa Mbueloḡuṭe (TOT), Muthelo wa Mbuelo dza Mabindu Maṭuku Nyandanywa (SBC) na Muthelo wa Tshiṭuṭuwedzi zwa Vhatholi (ETI)

1. Muthelo wa Mbueloḡuṭe (TOT)

Muthelo wa Mbueloḡuṭe wo sedza kha u fhungudza na u leludza vhutevhedzi ha muthelo na muhwalu wa ndaulo kha mabindu maṭuku ane a vha na mbueloḡuṭe dza ṅwaha dza R1 Million kana dza fhasi.

Sisiteme ya Muthelo wa Mbueloḡuṭe ndi sisiteme ya muthelo nthihi nahone i khou ima vhuimoni ha Muthelo wa mbuelo, VAT, Muthelo wa Zwenezwo, Muthelo wa Mbuelo ya Masheleni na Muthelo wa Mikanzwo. Mabindu ane a swikelela ṭhoḏea a tea ita mulevho nahone a ḡo tea u badela muthelo muthihi(1) (nga nṅḏa ha VAT kana PAYE) nahone a ḡo thoma u badela musi mbueloḡuṭe dza dza ṅwaha dzi tshi fhira R335 000

Khavha dzhiele nzhele:

Mabindu maṭuku ane o ḡi ṅwalisela Muthelo wa Mbueloḡuṭe a nga nanga u ḡi ṅwalisela vho na VAT.

2. Mabindu Maṭuku Nyandanywa (SBC)

Mabindu maṭuku ane a vha na mbueloḡuṭe dza ṅwaha dzi no swika R20 million a nga swikelela ṭhoḏea dza u badela Muthelo wa Mbuelo nga phimo dzo fhungudziwaho. Arali vha sumbedza uri vha bindu liṭuku kha Fomo ya Mbuelo ya Muthelo (ITR14), vha dovha hafhu vha vha tshi swikelela ṭhoḏea dzoṭhe, phimo yo fhungudziwaho i ḡo itwa lwa othomethikhi. A hu na ṭhoḏea ya u ita khumbelo ya u fhungudza phimo ngauri tshiimo tshavho tsha SBC tshi sedzuluswa nga u shumisa mafhungo a re kha ITR14 yavho.

Muthelonyingwa kha Mutengo (VAT)

Mabindu a re na mbadeloḡuṭe yo anganywaho kana ya vhukuma i no fhira R1 million a tea u ḡiṅwalisa na u badelisa VAT ya 15% kha ṅḏisedzo ya thundu kana tshumelo dzine dza tea u thela.

Khethekanyo dza u diñwalisela VAT

U diñwalisa ha khombekhombe

Vha do tea u diñwalisela VAT arali thengiso yavho i tshi fhira R1 million, kha miñwedzi ya 12 kana arali vha tshi khou lavhelela uri thengiso yavho i do fhira ayo masheleni vho sedza mbofho dza khonθhiraka dzo ñwaliwaho.

U diñwalisa nga u tou funa

Vha nga diñwalisa nga u tou funa naho thengiso dzavho dzi fhasi ha R1 million. Hu todeã uri thengiso yo swikelelwaho i vhe yo fhira tshikalo tsha fhasisa tsha R50 000, kana i tshi nga fhira R50 000 kha miñwedzi ya 12. U diñwalisela VAT vha tshi khou shumisa SARS eFiling zwi a ÷avhanya nahone zwo leluwa.

Mbadelo dzo di Sendekaho nga Muholo (PAYE)

Mutholi ane o diñwalisa kana ane a tea u diñwalisa na SARS u itela PAYE u do tea u diñwalisa a dovha a badela Muthelo wa Mveledziso ya Vhukoni na mbadelo kha SARS dza Tshikwama tsha Ndindakhombo ya u fhelelwa nga Mushumo.

Kha vha vhone uri vha a di ñwalisa na SARS kha maðuvha a 21 a bindu nga murahu ha u vha mutholi, vha ÷use PAYE na UIF u bva kha miholo nahone vha tea u i badela ñwedzi muñwe na muñwe kha SARS. Mbadelo idzi dzi tea u itwa hu saathu u fhira maðuvha a sumbe (7) musi ñwedzi wo fhela. A hu badelwi PAYE arali miholo ya vhashumi i fhasi ha tshikalo.

Muthelo wa Zwenezwo

Khamphani dzoθhe dzi ñwaliselwa Muthelo wa Zwenezwo lwa othomethikhi musi dzi tshi diñwalisela Muthelo wa Mbuelo wa Khamphani (CIT). Vhatheli vha re na mabindu maðuku nahone vha wana mbuelo u bva kha bindu ili, nga nnda ha muholo vha tea u ñwalisa Muthelo wa Zwenezwo. Vha tea u ÷adza na u humisa Mbadelo dza Mbuelo dza Muthelo wa Zwenezwo (IRP6) luvhili kha ñwaha vha badele mbadelo dza mbuelo dzine vha khou dzi anganyela.

U humisa u hu nga itwa kha SARS eFiling. Fhedzi arali vho diñwalisa kha Muthelo wa Mbuelogute a vho ngo tea u humisa IRP6.

Muthelo wa Mbuelo dza Bindu (CIT)

Khamphani dzi tea u ita mulevho wa mbuelo dzadzo ñwaha muñwe na muñwe nga u humisa Fomo ya Muthelo wa Mbuelo dza Bindu (ITR14) musi u diñwalisa havho ho no khunyelela. Mulevho uyu u tea u vha u si na vhukhakhhi, wo sumbedza mbuelo dzoθhe na tshinyalelo u itela u thivhela ngaganyo nnzhi kana θhukhu. Kha ñwaha wa u sengulusa muthelo une wa khou fhela nga, kana nga murahu ha 31 θhafamuhwe 2023, phimo ya Muthelo wa Mbuelo wa Khamphani ndi 27% (kale wo vha u 28%).

Tshifhinga tsha u humisa Fomo ya Muthelo wa Mbuelo u ya nga lushaka lwa muthelo

Lushaka lwa muthelo	Nqila ya u humisa	Fomo ya muthelo	Mafhungo a ndeme
Fomo ya Muthelo wa Mbuelo dza Bindu (CIT)	Luthihi kha n̄waha u ya nga masheleni a khamphani mafheloni a n̄waha wa muvhalelano	ITR14	Khamphani i na miñwedzi ya 12 u humisa ITR14 nga murahu ha mafheloni a n̄waha wa muvhalelano o sumbedzwa kha t̄hanziela ya u n̄walisa khamphani u bva kha CIPC
Muthelo wa Mbuelo nga Muthu nga muthu (wa vhathu vhane vha tou q̄i shuma)	Luthihi kha n̄waha sa zwe zwa q̄ivhadzwa nga SSRS nga khalañwaha ya u humisa muthelo.	ITR12	Bindu ja Muimawoga, u q̄i shuma na vhathu vha re kha bindu t̄hanganelwa vha tea u ita mulevho wa mbuelo dza bindu javho kha fomo ya muthelo wa mbuelo nga muthu nga muthu.
VAT	Miñwedzini mivhili miñwe na miñwe hu saathu u swika dzi 25	VAT201	Tshifhinga itshi tshi q̄o ñetshedzwa musi hu tshi n̄waliswa bindu nahone dziñwe khamphani dzi nga lavhelelwa u humisa ñwedzi muñwe na muñwe
PAYE	Ñwedzi muñwe na muñwe nga dzi 7 kana hu saathu u swika dzi 7	EMP201	U humisa hu vala maq̄uvhani a sumbe (7) nga murahu ha ñwedzi we muthelo wa t̄uswa ngawo kha mushumi.
Muthelo wa Zwenezwo	Luvhili kha n̄waha	IRP6	Wa khamphani: U humisa ha u thoma hu vala kha ñwedzi wa vhurathi (6) u bva q̄uvha ja n̄waha wa muvhalelano. U humisa lwa vhuvhili hu vala mafheloni a n̄waha wa muvhalelano. Wa muthu nga muthu: U humisa ha u thoma hu vala nga dzi 30 dza T̄hangule ngeno u humisa lwa vhuvhili hu tshi vala nga dzi 28/9 dza Luhuhi n̄waha muñwe na muñwe.

Lushaka lwa muthelo	Ndila ya u humisa	Fomo ya muthelo	Mafungo a ndeme
Muthelo wa Mbuel-ogufe	Luthihi kha rwaha	TT03	U humisa fomo dza Muthelo wa Mbuelogufe zwi itwa luthihi kha rwaha u ya nga masheleni a khamphani mafheloni a rwaha wa muvhalelano kana u humisa fomo dza muthelo wa mbuelo wa rwaha vhukati ha dzi 1 dza Fulwana na dzi 31 dza Phando dza rwaha u tevhelaho muthu nga muthu.
U anđanya zwa vhashumi	Mafheloni a Tshimedzi na Shundunthule	EMP501	U humisa lwa u thoma hu vala mafheloni a rwedzi wa Tshimedzi ngeno u humisa lwa u fhedzisela hu tshi vala mafheloni a rwedzi wa Shundunthule.

DISCLAIMER: The information contained in this leaflet is intended as guidance only and is not considered to be a legal reference, nor is it a binding ruling. The information does not take the place of legislation and readers who are in doubt regarding any aspect of the information displayed in the leaflet should refer to the relevant legislation, or seek a formal opinion from a suitably qualified individual.

U wana mafhungo manzhi vha nga –

- » Dalela siaṭari ja Mabindu Maṭuku kha lubuvhisia lwa SARS kha www.sars.gov.za.
- » Founela Senthara ya Ṭhingo ya SARS kha 0800 00 7277
- » U humbela tshikhala kha davhi ja SARS khia sisiteme ya u buka nga inthanethe kha www.sars.gov.za
- » Arali vha tshi khou founa vha mashangogavha, ndi kha +27 11 602 2093 (vhukati ha 8am na 4pm tshifhinga tsha Afurika Tshipembe fhedzi)

Contact Us

e-Contact

Visit the Small Business page on the SARS website
www.sars.gov.za

Book an appointment on
www.sars.gov.za

Phone

SARS Contact Centre
0800 007277

If calling from abroad,
on +27 11 602 2093
(only between 8am and
4pm South African time).

SCAN ME

Follow us on

2020

